

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 27. maj 2024

Orientering nr. 09/2024

Prisstigninger, lukkede institutioner og begrænset brændstof – sådan påvirker strejken hverdagen på Færøerne

Som omtalt i Orientering nr. 08/2024 har medlemmer af flere arbejderfagforeninger på Færøerne indledt strejke den 14. maj 2024 efter sammenbrud i forhandlingerne om overenskomstfornyelse. Strejken har bl.a. ramt forsyningen med dagligvarer, da fragtskibene ikke har mulighed for at lægge til kaj. Kunderne bliver derfor mødt af tomme hylder og højere priser. Forbrugerombudsmanden siger til KVF, at når udbuddet af varer bliver begrænset, så vil det føre til forhøjede priser. Det begrænsede udbud rammer også brændstofforsyningen, og i løbet af weekenden 25.-26. maj var det ikke længere muligt for almindelige bilejere at købe benzin og diesel. Det resterende brændstof på tankerne bliver reserveret til bl.a. udrykningskøretøjer.

I løbet af sidste uge lukkede stadig flere daginstitutioner og skoler efter anbefaling fra sundhedsmyndighederne, fordi rengøring og renovation også er ramt af strejken.

Udlændinge melder sig ud af fagforeninger

I forlængelse af iværksættelsen af strejken oplyser flere fagforeninger, at de modtager henvendelser om udmeldelse af foreningerne fra udlændinge, som arbejder på Færøerne. Heri Reyneim, formand for Tórshavns Arbejderforening, oplyste i et nyhedsindslag i KVF, at der i flere tilfælde er tale om udlændinge, der ikke er medlemmer i forvejen. Henvendelserne er formuleret ens, og det er derfor Heri Reyneims bekymring, at der er tale om vikarbureauer, der vil sikre sig, at den udenlandske arbejdskraft ikke er organiseret, så de kan blive ved med at arbejde under strejken.

Útlendingastovan (Færøernes Udlændingestyrelse) har oplyst til KVF, at EU-borgere ikke har lov til at påtage sig arbejde, der er omfattet af en strejke. Når det gælder borgere fra tredjelande, har Útlendingastovan anbefalet de danske udlændingemyndigheder ikke at udstede nye arbejdstilladelser, da den aktuelle situation vurderes som et særtilfælde. Det er derfor forventningen, at der ikke kommer yderligere udenlandsk arbejdskraft til Færøerne, så længe strejken varer.

Lagtinget stemmer nej til landsstyrets forslag om fri abort

Den 15. maj 2024 var landsstyrets forslag om fri abort til og med 12. uge af graviditeten til 2. behandling og afstemning i Lagtinget. Forslaget blev forkastet med 15 stemmer for og 15 imod – to medlemmer havde ”clearet” med hinanden, mens ét medlem, Kaj Leo Holm Johannesen (Sambandsflokkurin) ikke var tilstede. Kaj Leo Holm Johannesen udtalte dagen efter til KVF, at han ville have stemt for forslaget, hvis han havde været tilstede. Landsstyremanden for justitsanliggender, Bjarni Kárason Petersen, der var forslagsstiller, siger til flere medier, at det ikke er usandsynligt, at han vil fremsætte forslaget igen på et senere tidspunkt.

Afstemningen i Lagtinget udviklede sig også for Bjarni Káráson Petersens parti, Framsókn, da to ud af partiets tre lagtingsmedlemmer stemte imod forslaget. Efter afstemningen udtalte partistifteren, Poul Michelsen, at han skammede sig over de to medlemmer, der stemte imod, og at dette var at forbyrde sig mod partiets grundværdier.

Det er anført i koalitionsaftalen, at koalitionsmedlemmer er fritstillede og dermed kan stemme efter egen overbevisning i etiske spørgsmål. Lagtingets forkastelse af forslaget får derfor ikke konsekvenser for koalitions samarbejdet.

Ny turismelov – færingers frie adgang til naturen sikres med lov

I flere år har spørgsmålet om fri adgang eller betalingsporte i den færøske natur været til politisk diskussion. Den 17. maj 2024 stemte koalitionspartierne sammen med Sambandsflokkurin for et forslag til ny turismelov, hvor adgang til naturen bliver reguleret. Efter loven får færinger fri adgang til naturen – under eget ansvar og med visse forpligtelser. Udenlandske turister har fri adgang til udvalgte steder, der bliver defineret efter lokale myndigheders anbefaling. Kommerciel turisme i naturen – herunder grupper af turister – kan kun ske efter aftale med jordejeren, som også får hjemmel til at indkræve betaling.

Fólkaflokkurins Beinir Johannesen er vælgernes bud på næste lagmand

I en meningsmåling fra den 7. maj 2024 står den nuværende koalition til at få 14 mandater i Lagtinget mod oppositionens 19 mandater, hvis der var valg i dag. Det er især Fólkaflokkurin, som står til stor fremgang. Ved Lagtingsvalget i 2022 fik Fólkaflokkurin seks mandater, og efter meningsmålingen ville de få ni mandater, hvis der var valg i dag.

Meningsmålingen viser også, at Fólkaflokkurins formand, Beinir Johannesen, for første gang ligger højest, når vælgerne bliver spurgt, hvem der skal være den næste lagmand. 25,9 pct. svarer Beinir Johannesen, mens 25,5 pct. peger på den nuværende lagmand og formand for Javnaðarflokkurin, Aksel V. Johannesen. Den tidligere lagmand og formand for Sambandsflokkurin, Bárður á Steig Nielsen, får opbakning fra 22,6 pct.

Lagtingssamlingen 2023 afsluttes med afstemning om ændringer i elforsyningsloven

Den 23. maj 2024 afsluttede Lagtinget sin samling. På dagsordenen var kun 3. behandling af landsstyrets forslag om ændring af lov om elforsyning. Formålet med lovforslaget er bl.a. at understøtte den grønne omstilling, hvor Færøerne bevæger sig fra at have en elproduktion, der er afhængig af olie, til elproduktion bestående af vedvarende energi. Med de nye ændringer er 15 af de 25 tiltag i Færøernes klimapolitik opnået.

Javnaðarflokkurin har holdt landsmøde

Den 18. maj 2024 afholdt Javnaðarflokkurin landsmøde i Skálavík på Sandoy. I sin formandstale lagde Aksel V. Johannesen vægt på en mere retfærdig fordeling af værdierne i samfundet. Han påpegede nogle af de tiltag, som landsstyret har iværksat for at udligne forskelle i samfundet, bl.a. skattelettelser til dem med lav- eller middelindkomst og højere skatter og afgifter til virksomhederne inden for opdræt og pelagisk fiskeri. Han nævnte også, at fremover vil landsstyret arbejde for at få flere færøske unge og børnefamilier til at vælge Færøerne til.

Stor NATO-opbakning blandt færinger

Heini í Skorini, der er ph.d. og forsker ved Færøernes Universitet, har sammen med forskere i Island og Grønland, undersøgt vestnordiske borgeres holdninger til udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitikspørgsmål. I et interview til KVF udtaler Heini í Skorini, at undersøgelsen viser, at færinger i stor grad er pro-NATO og pro-vesten. Han tilføjer dog, at når færinger bliver spurgt om mere konkrete spørgsmål, herunder at tillade militære øvelser i færøsk territorie, er det kun halvdelen, der siger ja, mens den anden halvdel svarer nej eller ved ikke. Undersøgelsen bliver offentliggjort i en rapport, der bliver udgivet på et senere tidspunkt.

Over 1.000 færinger vil lukke Færøernes repræsentation i Israel

Den 21. maj 2024 overrakte fællesskabet Samhugi við Palestina (“Sympati med Palestina”) over 1.000 underskrifter til Høgni Hoydal, landsstyremand for udenrigs- og erhvervsanliggender, om at lukke den færøske repræsentation i Israel på grund af krigen i Gaza. Høgni Hoydal vil dog ikke give nogle løfter om at lukke repræsentationen. Han siger til KVF, at det at lukke en repræsentation betyder en åben konflikt med et land, og så slutter al dialog. Han siger, at han selv ønsker, at det internationale samfund kan løse konflikten i Gaza på diplomatisk vis, og derfor vil han ikke til lukke den færøske repræsentation foreløbig.

Borgmester vil have NATO-lufthavn til Tórshavn

Heðin Mortensen, borgmester i Tórshavn, sagde tidligere på måneden til det islandske medie Vísir, at han vil tilbyde NATO at bygge en lufthavn ved Tórshavn. Det bekræfter han efterfølgende til KVF og udtaler videre, at han vil tage spørgsmålet op på det kommende møde i byrådet. Lagmand Aksel V. Johannesen og landsstyremand Høgni Hoydal udtaler dog, at det ikke kommer til at ske. De har ikke modtaget nogen henvendelser fra NATO om at bygge en ny lufthavn på Færøerne. De understreger også, at forsvars- og sikkerhedspolitik ikke er et kommunalt anliggende.

Effo står til historisk bøde for brud på databeskyttelse

Dátueftirlitið (Datatilsynet) har anmeldt olieselskabet Effo til politiet for brud på databeskyttelsesloven, efter at selskabet i 2022 blev udsat for hackerangreb. Dátueftirlitið mener, at det er højst sandsynligt, at kunders og personales data blev stjålet ved angrebet, og at Effo ikke overholdt sine forpligtelser til at beskytte data. Dátueftirlitið anbefaler, at Effo får en bøde på 15 mio. kr. for bruddet. Effo afviser, at virksomhedens sikkerhed ikke har været tilstrækkelig. Politiet undersøger nu sagen.